

Professionals creëren
een respectvolle en
inspirerende leeromgeving

Stichting
Openbaar
BasisOnderwijs

Jaarverslag 2017

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij onze jaarstukken waarin wij ons beleid en onze werkzaamheden verantwoorden over het jaar 2017.

We hebben hiervoor gebruik gemaakt van de landelijke "Richtlijnen Jaarverslaggeving" voor onderwijsinstellingen (model RJ660).

Deze jaarstukken vormen een evaluatie-instrument om te verantwoorden hoe de Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek (OBODB) heeft gefunctioneerd en welke resultaten daarbij zijn bereikt.

De resultaten geven aan of het strategisch beleid en de daarvan afgeleide doelen en plannen van de stichting geheel of gedeeltelijk zijn gerealiseerd.

Wij wensen u veel leesplezier en wij spreken de wens uit dat de jaarstukken informatief zijn en een duidelijk beeld geven van onze inspanningen en resultaten.

Noordwijk, 22 mei 2018

Patrick Went
directeur-bestuurder

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Bestuursverslag	4
1. Algemeen.....	5
2. Financieel beleid	5
3. Onderwijskundige ontwikkelingen per school in 2017.....	5
4. Investeringsbeleid.....	8
5. Onderhoudsbeleid	8
6. Treasuryverslag	8
7. Kengetallen	9
8. Liquiditeitspositie per 31 december 2017	10
9. Exploitatieresultaat 2017 ten opzichte van 2016	10
10. Exploitatieresultaat 2017 vs. begroting 2017	10
11. Resultaatbestemming	12
12. Exploitatiebegroting 2018	13
13. Continuïteitsparagraaf	14
Prognose balans	14
Prognose exploitatieresultaat 2018 t/m 2021	14
Geprognosticeerd verloop bestemmingsreserves	15
Ontwikkeling leerlingaantallen 2017 t/m 2020.....	16
Ontwikkeling werkgelegenheid	16
Werking intern beheersings- en controlesysteem	17
Rapportage toezichthoudend orgaan	18
Belangrijkste risico's en onzekerheden	20
Jaarrekening 2017.....	22
14. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	23
15. Balans (na resultaatverdeling)	25
16. Staat van baten en lasten	26
17. Kasstroomoverzicht.....	27
18. Toelichting op de balans	28
19. Niet uit de balans blijvende verplichtingen	32
20. Toelichting op de staat van baten en lasten.....	34
21. Voorstel bestemming resultaat 2017	38
22. Gebeurtenissen na balansdatum	38
Verplichte toelichting	38
23. Model E: Verbonden partijen	38
24. Model F: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	39
25. Bijlage G-1 Subsidies zonder verrekeningsclausule.....	41

26. Ondertekening.....	42
Gegevens over de rechtspersoon.....	42
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	43

Bestuursverslag

1. Algemeen

Dit bestuursverslag is onderdeel van het financiële jaarverslag 2017. De hierin opgenomen jaarrekening is opgesteld door OOG in samenwerking met de controller van onze organisatie. De jaarrekening 2017 is gecontroleerd door Hurlings Accountants en hierbij is een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

De kernactiviteit van onze organisatie is het verzorgen van openbaar basisonderwijs in de gemeenten Teylingen, Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Lisse en Hillegom. De Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek is het bevoegd gezag met bestuursnummer 41362 van de volgende instellingen voor openbaar primair onderwijs:

brin	school
05YE	Het Bolwerk te Sassenheim (gemeente Teylingen) (2 locaties)
05ZF	De Tweemaster te Lisse (2 locaties)
06CA	De Dubbelburg te Rijnsburg en Valkenburg (gemeente Katwijk) (3 locaties)
06CA (1)	De Verrekijker te Katwijk (AZC-school)
09DT	De Witte School te Noordwijk
09ZQ	Daltonschool Klaverweide te Noordwijk
18FG	De Regenboog te Noordwijkerhout
18HR	Daltonschool Hillegom te Hillegom
20BW	De Krulder te Katwijk
22JR	De Jutter te Noordwijk
22LO	De Achtbaan te Voorhout (gemeente Teylingen) (3 locaties)

2. Financieel beleid

Een belangrijke randvoorwaarde voor in te zetten beleid is dat de financiële positie van de stichting OBODB gezond is en blijft. Hierbij is het belangrijkste uitgangspunt: "geld volgt beleid". Hiermee worden de middelen optimaal ingezet om de doelstellingen te realiseren. Het principe van een sluitende exploitatiebegroting per school kan hierbij worden losgelaten mits dit ertoe leidt dat de ingezette middelen bijdragen aan het realiseren van de doelen en de organisatie dit tekort kan opvangen binnen de gestelde kaders.

Jaarlijks wordt een meerjarenexploitatie- en investeringsprognose inclusief geprognosticeerde balansen opgesteld. Hierin worden de geprognosticeerde resultaten gerelateerd aan de opgebouwde reserves, de liquiditeitspositie en de solvabiliteit. Halverwege het kalenderjaar wordt de meerjarenbegroting indien daar aanleiding toe is op hoofdlijnen geactualiseerd c.q. bijgesteld en besproken met de Raad van Toezicht en het Gemeentelijk Toezichtsorgaan. In deze bespreking wordt verslag gedaan van de stand van zaken met betrekking tot geformuleerde strategische beleidspunten en de financiële vertaling van deze beleidsvoornemens.

3. Onderwijskundige ontwikkelingen per school in 2017

Onderwijsinspectie

Voor het eerst heeft de onderwijsinspectie het bestuur als onderwijskundige organisatie onder de loep genomen in de periode februari tot juni 2017. Dit onderzoek paste in een pilot van de inspectie om deze werkwijze te onderzoeken. Inmiddels is deze werkwijze officieel vastgesteld voor het inspectietoezicht.

De inspectie oordeelt over het kwaliteitsbeleid van het bestuur en vraagt het bestuur om een oordeel te geven over een aantal scholen. Bij deze scholen controleert de inspectie via een verificatieonderzoek of het bestuur een juist beeld heeft van de kwaliteit en het kwaliteitsbeleid op de scholen.

We zijn trots op het resultaat waarin de inspectie tevreden is over het bestuursbeleid en het oordeel "goed" uitdeelde over de kwaliteitscultuur binnen onze stichting.

05YE Het Bolwerk

De inspectie heeft in het voorjaar de school bezocht en was tevreden over de bevindingen. Vanwege de beperkte onderzoeksopdracht is er geen volwaardig eindoordeel gegeven, maar de onderzochte standaarden waren allemaal voldoende. Het Bolwerk heeft een nieuwe directeur aangesteld. Het onderwijsprogramma met IPC is verder uitgebouwd, met name de Early Years bij de kleutergroepen. De school is begonnen met een Dalton traject en de zorgstructuur is aangescherpt. Er is uitzicht gekomen op een mogelijke andere, enkele locatie in de toekomst. De ontwikkelingen zijn sterk afhankelijk van de gemeentepolitiek en de keuzes die met betrekking tot nieuwbouw gemaakt gaan worden.

05ZF De Tweemaster

De Tweemaster heeft met het enthousiaste en betrokken team de ontwikkeling voortgezet met de Daltonprincipes en teambreed ingezet op het geven van professionele feedback. Er is aan het eind van het kalenderjaar afscheid genomen van een aantal collega's en een nieuwe intern begeleider is gestart. Coöperatieve vaardigheden van zowel teamleden als collega's worden verder ontwikkeld. Een leerlingenraad is geïnstalleerd en samen met de teamleden werkt de school aan het eigenaarschap van leerlingen middels de Daltonprincipes. De borging van ontwikkelingen/processen gebeurt structureel. In het kader van een verificatieonderzoek heeft de inspectie de school op alle punten als voldoende beoordeeld, precies volgens de beoordeling van het bestuur.

06CA De Dubbelburg

Per 1 augustus 2017 is een nieuwe directeur benoemd. De school heeft onder zijn leiding na zelfevaluatie gekozen om zich te gaan richten op het expliciete directe instructiemodel (EDI), coöperatieve werkvormen en de talentvolle leerling (meer- en hoogbegaafdheid). De interne audit die in december heeft plaatsgevonden in zowel Rijnsburg als Valkenburg onderschreef de ontwikkelingsrichting die de school heeft gekozen. Tevens kwam uit de audit naar voren dat op beide scholen een uitstekend pedagogisch klimaat heerst.

Door de groei van het aantal leerlingen op de locatie Duyfrak, was het nodig om in de kerstvakantie groep 8 van Valkenburg naar de locatie Valkenhorst te verplaatsen. De verwachting is dat deze groei zich in de komende jaren voortzet.

06CA02 De Verrekijker

Voor de Verrekijker was de verwachting dat het aantal kinderen zou dalen naar 80 leerlingen. De wereld binnen het asielzoekersbeleid blijft echter grillig en onvoorspelbaar. Op 1 oktober 2017 telde de school 147 leerlingen. De huidige verwachting is dat dit aantal zich voorlopig zal stabiliseren. Wel merken we het afgelopen jaar dat er bij de kinderen die komen meer sprake is van gedrags- en leerproblemen en dat de niveauverschillen tussen kinderen toenemen. Om hier beter op te kunnen inspelen is er dit jaar een begin gemaakt met projectonderwijs. Een andere ontwikkeling binnen de Verrekijker is de inzet van de vliegende brigade. Een aantal collega's van de Verrekijker verzorgt op aanvraag binnen de Duin- en Bollenstreek het onderwijs aan nieuwkomers die tussen de 1 en 2 jaar in Nederland zijn. Een aanbod waar veel vraag naar is en waarvoor de "vliegende brigade" de nodige waardering krijgt.

In het kader van een verificatieonderzoek heeft de inspectie de school als "Goed" beoordeeld. De inspectie was vol lof over de zorg die aan de leerlingen wordt verleend en het zicht dat de school heeft op de ontwikkeling van de leerlingen.

09DT De Witte School

De Witte School kreeg in 2017 de subsidie Impuls Muziekonderwijs toegekend. Er is een nieuwe digitale muziekmethode aangeschaft, het team is geschoold en er is een samenwerking tot stand gebracht met twee muziekverenigingen. Team en de directie werken aan het ontwikkelen van een professionele cultuur. Werkgroepen gaven sturing aan het borgen van structureel coöperatief leren, een structureel aanbod NT2, een doorgaande lijn in het plusaanbod en het verbeteren van een doorgaande lijn voor begrijpend lezen.

09ZQ Daltonschool Klaverweide

Klaverweide heeft vanuit nieuwe werkgroepen verschillende ontwikkelingen op touw gezet. Zoals de aanvraag en toekenning van de muzieksubsidie waardoor het muziekonderwijs een nieuw impuls heeft gekregen. De school is zodanig gegroeid dat er een verzoek is ingediend voor een vijfde kleutergroep.

18FG De Regenboog

In Noordwijkerhout volgt De Regenboog de uitgezette koers. Borging en verbetering van de door de school ontwikkelde taalmethode en verbetering van de resultaten zijn aangepakt. Voor het ontwikkelen van een eigen taalmethode is de school genomineerd geweest voor de Peter Petersen Prijs. Net niet gewonnen helaas, maar de nominatie is al een erkenning voor het goede werk op dat vlak.

18HR Daltonschoon Hillegom

Na een roerig jaar op Daltonschoon Hillegom in verband met het verhuizen van de school, veel personele wisselingen en verandering van de schoolnaam is de school dit jaar in een wat rustiger vaarwater terecht gekomen. De zorgstructuur is strak neergezet en alle opbrengsten worden op teamniveau geanalyseerd. Om een cultuurverandering te bewerkstelligen is een gedragsprotocol opgesteld. De directeur heeft samen met het team de visie op het gebied van Dalton neergezet, zodat alle neuzen van de leerkrachten weer dezelfde kant op staan. Voor het komende jaar zijn de speerpunten uitgezet waar het team in leerteams mee aan de slag gaat.

20BW De Krulder

Op basisschoon de Krulder is in 2017 gewerkt aan het verder uitwerken van de datamuren en het borgen van de ontwikkelingen die na het inspectiebezoek van 2016 zijn ingezet. In 2017 heeft de gemeente besloten nieuwbouwplannen voor de school te ontwikkelen samen met de burens van het SBO. Onder leiding van een nieuwe directeur zal de school in 2018 de onderwijsresultaten moeten verbeteren.

22JR De Jutter

Bij de Jutter zien we nog steeds dezelfde problematiek van de twee richtingen binnen de school. Er zijn afspraken gemaakt om de stroom van reguliere leerlingen te vergroten. Het betaalbaar houden van de stromingen -regulier en Da Vinci- stelt het bestuur nog steeds voor uitdagingen. De school heeft IPC geïntroduceerd als nieuwe aanpak van het vakgebied wereldoriëntatie.

22LO De Achtbaan

Op De Achtbaan daalt het aantal leerlingen aanzienlijk minder dan verwacht. De verwachting is dat deze trend zich het komend schooljaar voortzet en dat de daling van het aantal leerlingen bijna stopgezet kan worden het komend schooljaar.

Onderwijskundig gezien is het team van obs de Achtbaan het afgelopen jaar gestart met de opleiding masterclass "Eigenaarschap binnen Daltononderwijs". Het doel van deze opleiding is een verdere ontwikkeling door te maken op het gebied van Daltononderwijs. In een vijftal studiebijeenkomsten zal het team geschoold worden in :

- het gezamenlijk aanscherpen van de visie op Daltononderwijs waarbij het kind eigenaar wordt van het leerproces
- het gezamenlijk maken van een sterkte/zwakte analyse van de school op het gebied van Dalton
- verdieping geven aan het verder evalueren en reflecteren met kinderen
- het meer gaan werken met leerling portfolio's
- het ontwikkelen van een handlingsplan dat ontstaan is met en door het kind waardoor het kind meer eigenaar wordt van het eigen leerproces.

4. Investeringsbeleid

De uitgangspunten voor het investeringsbeleid zijn de vastgestelde vervangingstermijnen en de in het strategisch beleidsplan geformuleerde doelstellingen.

De investeringsbegroting maakt een onlosmakelijk onderdeel uit van de (meerjaren-) exploitatiebegroting. Deze investeringsbegroting wordt door de schooldirecties opgesteld en is gebaseerd op de vastgestelde afschrijvingstermijnen. Onderstaand overzicht geeft de realisatie weer ten opzichte van de begrote investeringen en de investeringen in 2017:

	2017	begroot 2017	2016
	€	€	€
Meubilair	45.398	44.000	77.623
ICT	84.920	160.000	137.738
Leermiddelen	88.084	92.000	103.310
Inventaris en apparatuur	58.571	1.000	2.076
Overige activa	39.128	-	3.262
	<u>316.101</u>	<u>297.000</u>	<u>324.009</u>

Het investeringsniveau is lager dan in 2016 en hoger dan begroot. Vooral de investeringen in ICT zijn lager dan begroot. Digiborden worden pas vervangen als dit echt nodig is, terwijl in de investeringsbegroting uitgegaan wordt van vaste vervangingstermijnen.

Onder de Inventaris en apparatuur zijn opgenomen de verbouwing van het bestuurskantoor, investering in de teamkamer van de Klaverweide en investeringen voor Dubbelburg en Daltonschool Hillegom. Onder de Overige activa zijn investeringen opgenomen voor Daltonschool Hillegom.

5. Onderhoudsbeleid

In 2017 is het in 2014 opgestelde meerjaren onderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd voor de periode 2017-2031. Dit plan is opgesteld door een extern bureau en gebaseerd op een bouwinspectie, landelijke normen en actuele marktprijzen. In de actualisatie zijn ook de kosten voor het buitenonderhoud opgenomen. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening onderhoud is gebaseerd op dit MJOP en is toereikend voor de financiering van het onderhoud aan de gebouwen. Het MJOP moet worden aangemerkt als een planningsinstrument en bevat informatie over de bouwkundige staat van een gebouw. Het biedt inzicht in de te verwachten kosten voor onderhoud of vervanging. Jaarlijks wordt echter kritisch beoordeeld of het geplande onderhoud daadwerkelijk moet worden uitgevoerd of nog kan worden uitgesteld, anderzijds komt het voor dat het noodzakelijk is onderhoud eerder uit te voeren.

Doordat een aantal scholen zijn/worden gehuisvest in een nieuw gebouw als onderdeel van een zogenaamde Brede School zijn deze gebouwen niet opgenomen in dit onderhoudsplan. Het onderhoud wordt dan bekostigd uit een jaarlijkse bijdrage aan de beheerstichting waarin de gebruikers vertegenwoordigd zijn. In deze beheerstichtingen wordt een voorziening onderhoud opgebouwd volgens een eigen MJOP. Dit geldt voor de Klaverweide (Brede School Boechorst), De Tweemaster (Nassaupark), de Achtbaan (Cluster) en voor de locatie Duyfrak van de Dubbelburg. Vanaf 2017 wordt voor Daltonschool Hillegom een dotatie voor groot onderhoud gedaan aan de Aloysiusstichting, die eigenaar is van De Brede School Hillegom, waarin de school is gevestigd.

6. Treasuryverslag

De Stichting handelt volgens de richtlijnen van de Regeling beleggen, lenen en derivaten 2016 (BL&D) zoals deze gelden sinds 1 juli 2016. Het treasurystatuut is geactualiseerd in mei 2017 en is gebaseerd op het model van de PO Raad.

7. Kengetallen

Balanskengetallen 31-12-2017

Hieronder is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de belangrijkste financiële balans kengetallen op 31-12-2017.

	31-12-2017	31-12-2016	signaleringswaarden
Liquiditeit (vlottende activa/ kortlopende schulden)	2,55	1,92	< 0,75
Solvabiliteit 2 (eigen vermogen + voorzieningen / balanstotaal)	71,8%	66,2%	< 0,3
Rentabiliteit (Resultaat / totale baten)	5,3%	1,7%	< 0
Weerstandvermogen (eigen vermogen -mva/ rijksbijdrage OCW)	8,7%	3,0%	< 0,05

Alle ratio's worden positief beïnvloed door het hoge resultaat over 2017.

Liquiditeit

Een liquiditeitspositie groter dan 0,75 geeft aan dat de Stichting in staat is op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. Met een liquiditeitspositie van 2,55 voldoet de stichting hier ruimschoots aan.

Solvabiliteit 2

De solvabiliteitspositie geeft aan in hoeverre de Stichting op de langere termijn aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Met ingang van 2016 wordt hiervoor solvabiliteit 2 gehanteerd, dus inclusief de opgebouwde voorzieningen. De signaleringswaarde die wordt aangehouden is 0,3. Daarmee ligt de solvabiliteit ruim boven deze signaleringswaarde en is daarmee goed te noemen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven elkaar in evenwicht houden. De stijging in de rentabiliteit wordt veroorzaakt door het hoge resultaat over 2017. Idealiter zijn de kosten en opbrengsten over meerdere jaren gemiddeld nul.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen geeft aan welke buffer is opgebouwd om weerstand te kunnen bieden aan financiële risico's. Als op enig moment de noodzakelijke uitgaven hoger zijn dan de rijksbijdragen moet (tijdelijk) kunnen worden teruggevallen op dit weerstandvermogen. De streefwaarde van het weerstandvermogen is afhankelijk van een aantal factoren waaronder de grootte van de stichting, het risicoprofiel van de stichting en de interne beheersingsorganisatie. Het weerstandvermogen is van belang voor het verkrijgen van externe financiering. Gezien de gezonde liquiditeitspositie is externe financiering van de bedrijfsactiviteiten niet nodig waardoor deze ratio voor de stichting OBODB minder relevant is. Het weerstandvermogen in combinatie met de goede liquiditeitspositie en de solvabiliteit laten op 31-12-2017 een gezonde financiële positie zien.

Exploitatiekenngetallen 2017

Hieronder is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de belangrijkste exploitatie kengetallen in 2017.

Kengetallen exploitatierekening	2017	2016	2015	2014
Personele kosten / totale lasten	80,1%	81,3%	81,6%	83,9%
Personele kosten / rijksbijdragen	79,4%	82,7%	87,1%	91,1%
Personele kosten per leerling	€ 4.176	€ 4.202	€ 4.308	€ 4.177
Materiële kosten per leerling	€ 1.037	€ 968	€ 971	€ 796
Personele en materiële kosten per leerling	€ 5.213	€ 5.170	€ 5.279	€ 4.973
Personeelskosten per fte	€ 63.064	€ 63.217	€ 63.591	€ 62.283
Aantal leerlingen per 1 oktober (t-1)	3.020	3.099	2.979	2.997
Aantal fte in dienst gemiddeld	200	200	188	193
Aantal fte werkzaam op payrollbasis	-	6	14	8

De verhoudingsgetallen met betrekking tot personele kosten over 2016 en 2017 laten een kleine daling van het aandeel personele kosten zien. Deze daling komt door een toename van de materiële kosten waarvan huisvestingskosten en leermiddelen de belangrijkste posten zijn.

De verhouding tussen de personele kosten en de rijksbijdragen is gedaald ten opzichte van 2016. De rijksbijdragen zijn flink hoger bij ongeveer gelijkblijvende loonkosten.

8. Liquiditeitspositie per 31 december 2017

De beschikbare liquide middelen op 31-12-2017 zijn ten opzichte van de stand ultimo 2016 toegenomen met € 1.216.216 tot € 2.961.847. De kasstroom is opgenomen onder punt 17. De toename van de kasstroom wordt grotendeels veroorzaakt door het hoge positieve resultaat en een toename van de voorzieningen.

9. Exploitatieresultaat 2017 ten opzichte van 2016

Het boekjaar 2017 is afgesloten met een exploitatieresultaat van € 883.544 ten opzichte van een exploitatieresultaat over 2016 van € 271.255.

Dit grote verschil in resultaat wordt veroorzaakt door enerzijds hogere baten en anderzijds door, incidentele correcties en onderuitputting van begrotingsposten.

10. Exploitatieresultaat 2017 vs. begroting 2017

De jaarrekening 2017 sluit met een exploitatieresultaat van € 883.544 ten opzichte van een begroting van € 132.331 positief. De afwijking ten opzichte van de vastgestelde begroting 2017 (december 2016) van € 751.213 wordt als volgt verklaard:

Positieve verschillen	
Hogere baten	1.116.933
Lagere afschrijvingslasten	8.492
Subtotaal	1.125.425
Negatieve verschillen	
Hogere personeelslasten	44.147
Hogere huisvestingslasten	182.140
Hogere overige lasten	142.927
Financiële baten en lasten	4.998
Subtotaal	374.212
Totaal verschil realisatie vs begroting	751.213

Hogere baten € 1.116.933

De hogere baten komen tot stand door:

- Hogere inkomsten door bijstelling van de bekostiging over 2016-2017 en 2017-2018. Deze bijstelling is hoger dan voorgaande jaren. De bijstelling van de bekostiging wordt vastgesteld aan de hand van de zgn. referentiesystematiek. Deze systematiek vertaalt de ontwikkeling van arbeidskosten in de marktsector naar de overheidssector. De werkelijke ontwikkelingen van de werkgeverslasten in het primair onderwijs spelen geen rol bij het vaststellen van de compensatie voor werkgeverslasten. Het totaal aan bijstellingen in 2017 bedraagt € 510.000. De werkelijke ontwikkeling van de loonkosten bleef beperkt.
- Inkomsten nieuwkomersregelingen € 137.000 hoger dan begroot; nieuwkomersgelden voor eerste- en tweedejaars worden niet begroot omdat van tevoren niet bekend is hoeveel leerlingen op de scholen instromen die voldoen aan de voorwaarden voor deze nieuwkomersregelingen.
- Inkomsten in verband met groei: totaal € 72.000 (personeel en materieel)
- Inkomsten in verband met Lerarenbeurs € 38.000 welke niet waren begroot.
- Hogere inkomsten SWV en "rugzak"-gelden voor cluster 1 en 2-leerlingen (visuele c.q. auditieve beperking). Totaal € 22.000
- Nagekomen inkomsten door bijstelling van de gewichten naar aanleiding van de gewichtencontrole € 12.000.
- Hogere vergoeding huisvesting door hogere huurkosten Verrekijker € 56.000
- Hogere inkomsten ouderbijdragen en inkomsten TSO (deels over 2016) € 20.000
- Hogere inkomsten medegebruik € 27.000
- Hogere inkomsten door uitleen van personeel € 141.000
- Overige baten waaronder hogere inkomsten Talentonderwijs, herrekeningen Brede Scholen 2013-2017 en overige bijdragen en schoolgerelateerde inkomsten.

Hogere personeelskosten € 44.147

De loonkosten zijn € 315.000 hoger dan begroot. Door incidentele ontvangsten in 2017 en vrijval van reserveringen uit 2016 is hierop € 105.000 gecorrigeerd. De lonen zijn daarmee per saldo € 210.000 hoger dan begroot.

De overige personele kosten zijn € 166.000 lager dan begroot. Met name op schoolbegeleiding, externe inhuur, arbo en nascholing is minder uitgegeven. Een groot deel van deze kosten wordt bekostigd uit de Prestatiebox. Niet bestede middelen Prestatiebox worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Prestatiebox. Er wordt beleid ontwikkeld om de gelden zo doelmatig mogelijk in te zetten.

Hogere huisvestingslasten € 182.140

De hogere huisvestingskosten worden grotendeels verklaard door:

- Hogere huurkosten Verrekijker dan begroot. Deze huurkosten worden volledig vergoed door de gemeente Katwijk. Verder zijn de huurkosten van de wisselokalen van de Achtbaan locatie Cluster hoger dan eerder begroot. Totaal hogere huurkosten (€ 62.000)
- Hogere kosten voor onderhoud (€63.000). Voor meerdere scholen waren er hoge kosten voor onvoorzien onderhoud. Met onze huisvestingsmedewerker wordt bekeken hoe deze kosten beter geprognosticeerd kunnen worden.
- Hogere overige huisvestingskosten (€ 39.000) door de renovatie op de Achtbaan locatie Beukenrode, verhuizing van Daltonschool Hillegom en verhuizing bestuurskantoor.
- Hogere kosten schoonmaak € 18.000 door het faillissement van het schoonmaakbedrijf en de schoonmaak van meer lokalen dan begroot.
- Lagere kosten beheerstichtingen door correctie over de jaren 2015 t/m 2017 (-/-€10.000)

Hogere Overige lasten € 142.927

Overige instellingslasten

Hogere ABB kosten	57.353
Hogere kosten inventaris en apparatuur	1.811
Hogere kosten leermiddelen	48.411
Hogere schoolgebonden kosten	35.352
	<u>142.927</u>

De hogere ABB kosten zijn gestegen door hogere adviseurskosten, meer uitgaven voor PR & Marketing door de implementatie en uitvoering van het koersdocument en lagere kosten voor bovenschoolse ICT-uitgaven.

De stijging in de kosten van Leermiddelen met wordt veroorzaakt door hogere kosten van Leermiddelen en Snappet en door hogere kopieerkosten.

De overige lasten zijn hoger dan begroot door hogere uitgaven culturele vorming, abonnementen en internet en door hogere kosten voor schoolreizen dan begroot.

11. Resultaatbestemming

Het exploitatieresultaat bedraagt € 883.544. Na verwerking van de resultaatbestemming is het Eigen Vermogen als volgt opgebouwd:

Eigen vermogen	1-1-2017	dotatie	onttrekking	31-12-2017
Algemene reserve	1.561.333	594.679		2.156.012
Reserve Tweemaster	77.380		-5.530	71.850
Reserve Achtbaan	36.548		-2.680	33.868
Reserve personele fricties	267.662	503.480	-427.436	343.706
Reserve wenkend perspectief	56.229		-28.400	27.829
Reserve Prestatiebox	77.796	156.355		234.151
Reserve nulmeting	32.986		-12.585	20.401
Reserve Klaverweide	20.000			20.000
Reserve SWV zware zorg	45.210	75.301		120.511
Reserve functiemix	-	30.360		30.360
	2.175.144	1.360.175	-476.631	3.058.688

Een groot deel van het resultaat over 2017 wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Extra rijksvergoedingen op basis van de referentiesystematiek in combinatie met vrijwel gelijkblijvende salarislasten zorgen voor een flinke dotatie aan de algemene reserve. Een deel van het resultaat wordt extra toegevoegd aan de reserve personele fricties om de extra toegezegde formatie vanaf januari 2018 te bekostigen. Niet bestede middelen vanuit de Prestatiebox, nieuwkomers en het samenwerkingsverband worden toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

Het hoge incidentele resultaat komt toe aan het onderwijs. Er wordt een plan opgesteld om deze gelden in te zetten voor een kwaliteitsimpuls op de scholen, bijvoorbeeld door een flinke impuls te geven aan het gepersonaliseerd leren en de aanschaf van chromebooks.

Bestemmingsreserve Tweemaster

In 2011 is eenmalig € 100.000 uit de algemene reserve gereserveerd voor de inrichting van de nieuwbouwlocatie van OBS de Tweemaster aan het Nassaupark. De reserve is in 2013 geheel besteed voor de aanschaf van meubilair. De gevormde bestemmingsreserve dient ter dekking van de afschrijvingskosten van deze investeringen.

Bestemmingsreserve Achtbaan

In 2010 is voor deze reserve eenmalig € 50.000 gereserveerd. Dit is gedeeltelijk het verschil tussen het gerealiseerde exploitatieresultaat van OBS De Achtbaan en het begrote resultaat 2008 t/m 2010. Deze reserve is besteed voor de vervanging van leermethoden. De afschrijvingskosten hiervan worden jaarlijks ten laste van deze reserve gebracht.

Bestemmingsreserve personele fricties

Met ingang van het schooljaar 2011-2012 is een beleidsnotitie van kracht waarin de toekenning van extra formatie als gevolg van groei en personele knelpunten is geregeld. De toevoeging aan deze reserve wordt bekostigd uit de rijksvergoeding voor groeibekostiging. Vanaf het jaar 2017 werden geen groeigelden meer verwacht in verband met verwachte leerlingendaling. De bestemmingsreserve wordt daarom vanuit de Prestatiebox voor € 150.000 gevoed voor extra formatie op scholen met knelpunten. In de praktijk blijkt het aantal leerlingen gegroeid ten opzichte van vorig jaar en dit betekent dat er toch groeibekostiging wordt ontvangen. Door de groei van het aantal leerlingen zijn begin 2018 groepen gesplitst om de instroom van kleuters goed op te vangen. De hoogte van de bestemmingsreserve is voldoende om deze extra formatie te bekostigen.

Aan deze bestemmingsreserve worden ook de nog niet-ingezette nieuwkomersgelden toegevoegd. De besteding van deze gelden wordt op schoolniveau ingezet en vindt plaats vanaf januari 2018.

Bestemmingsreserve Wenkend perspectief

Stichting OBODB heeft extra geld ter beschikking gesteld om de oudere werknemer die dat wil eerder te laten vertrekken. Dat willen we doen door ze in hun afwegingen te begeleiden en zo nodig een financiële bijdrage te leveren om de terugval die optreedt bij vervroegde pensionering enigszins financieel te ondervangen. Met het vertrek van ouderen op vrijwillige basis wordt beoogd om zoveel mogelijk jonge talenten in dienst te nemen. Dit project, genaamd Wenkend Perspectief, wordt bekostigd uit de in 2015 eenmalig gereserveerde middelen van € 273.000, is niet structureel en ultimo 2017 resteert nog € 27.829 voor nieuwe afspraken binnen dit wenkend perspectief.

Bestemmingsreserve Prestatiebox

De gelden Prestatiebox zijn intern geormerkt voor specifieke projecten. De inkomsten worden als bate verantwoord en bij de resultaatbestemming worden deze gelden aan de bestemmingsreserve toegevoegd. De uitgaven ten laste van de Prestatiebox worden bij de resultaatbestemming aan deze reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Klaverweide

In 2016 is een nieuwe bestemmingsreserve gevormd voor de Klaverweide. De school heeft een aantal faciliteiten gesponsord gekregen. Door de vorming van een bestemmingsreserve uit de positieve exploitatieresultaten kunnen de eventuele vervangingsinvesteringen uit deze reserve worden bekostigd. In 2017 vindt geen mutatie in deze bestemmingsreserve plaats.

Bestemmingsreserve SWV zware zorg

In 2016 is een nieuwe bestemmingsreserve gevormd voor de niet-bestede gelden van het Samenwerkingsverband voor zware ondersteuning. Dit is extra ondersteuning naast de basisondersteuning. Deze gelden zijn (intern) geormerkt, aangezien de besteding ervan verantwoord moet worden aan het Samenwerkingsverband. De niet bestede middelen worden toegevoegd aan deze reserve. De verwachting is dat deze gelden in 2018 grotendeels worden ingezet.

Bestemmingsreserve Functiemix

Met ingang van schooljaar 2017-2018 worden de gelden die bedoeld zijn voor de functiemix gedeeltelijk gereserveerd. In 2018 wordt aanvullend beleid ontwikkeld om het percentage LB-functies binnen de stichting verder te verhogen.

12. Exploitatiebegroting 2018

De exploitatiebegroting 2018 is in december 2017 vastgesteld. Deze exploitatiebegroting is onderdeel van de gelijktijdig opgestelde meerjarenbegroting 2018-2021. De hoofdlijnen hiervan zijn opgenomen en toegelicht in de continuïteitsparagraaf. In het kader van de planning & control cyclus en volgens afspraak met het Gemeenschappelijk Toezichtsorgaan wordt in juni 2018, indien hiertoe aanleiding is, de meerjarenbegroting op hoofdlijnen geactualiseerd. De bijstellingen zijn met name gericht op de financiële consequenties van beleidsmatige speerpunten en actuele ontwikkelingen met een significante financiële impact. Meer informatie hierover is beschreven in de continuïteitsparagraaf onder de prognose exploitatieresultaat 2018 t/m 2021.

	Jaarrekening 2017	Begroting 2017	Begroting 2018
Baten	€	€	€
Totaal subsidie-inkomsten	16.529.831	15.439.695	15.920.577
Verhuuropbrengsten	98.203	71.406	105.270
Rente opbrengsten	2	5.000	-
Totaal baten	16.628.036	15.516.101	16.025.847
Lasten			
Personeelslasten	12.612.830	12.568.683	12.829.018
Afschrijvingen	355.483	363.975	347.466
Huisvestingslasten	1.619.172	1.437.032	1.570.853
Overige lasten	1.157.007	1.014.080	1.097.134
Financiële lasten	-	-	5.000
Totaal lasten	15.744.492	15.383.770	15.849.471
Resultaat	883.544	132.331	176.376

13. Continuïteitsparagraaf

Uit dit jaarverslag blijkt dat de stichting OBODB een financieel gezonde organisatie is. De basis van de organisatie, in termen van de planning en control cyclus, grip op de interne bedrijfsprocessen en het daarbij behorende professioneel handelen is op orde. Daarmee is een belangrijke fase van de ontwikkeling van de organisatie afgerond.

Prognose balans

Dit blijkt ook uit de onderstaande geprognosticeerde exploitatieresultaten en prognosebalansen 2018-2021.

Deze prognoses zijn conform de in december 2017 vastgestelde meerjarenbegroting 2018-2021 waarin zowel de geprognosticeerde balansen als de staat van baten en lasten zijn opgenomen. Onderstaande geprognosticeerde balans is opgesteld aan de hand van de vastgestelde jaarrekening 2017, de begrote exploitatieresultaten, de investeringen in activa en uitgaven voor het meerjaren onderhoud volgens het MJOP.

Activa (* € 1.000)	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Materiële vaste activa	1.669	1.554	1.596	1.554	1.373
Financiële vaste activa	116	116	116	116	116
Totaal vaste activa	1.785	1.670	1.712	1.670	1.489
Vorderingen	1.649	1.600	1.600	1.600	1.600
Liquide middelen	2.892	3.210	3.141	3.444	3.693
Totaal vlottende activa	4.541	4.810	4.741	5.044	5.293
Totaal Activa	6.326	6.480	6.453	6.714	6.782
Passiva (* € 1.000)					
Algemene reserve	2.156	2.353	2.496	2.642	2.737
Bestemmingsreserves publiek	903	882	866	858	849
Totaal eigen vermogen	3.059	3.235	3.362	3.500	3.586
Voorzieningen	1.484	1.445	1.291	1.414	1.396
Kortlopende schulden	1.783	1.800	1.800	1.800	1.800
Totaal Passiva	6.326	6.480	6.453	6.714	6.782

Prognose exploitatieresultaat 2018 t/m 2021

De geprognosticeerde baten zijn gebaseerd op de leerlingprognoses en de momenteel geldende subsidieregelingen. De lasten zijn opgesteld op basis van de kostenprognoses van de scholen. De uitgangspunten van geldende beleidsdocumenten waaronder het strategisch beleidsplan, het ICT-beleidsplan, het meerjarenonderhoudsplan, de investeringsbegroting en het bestuursformatieplan 2017-2018 liggen hier mede aan ten grondslag.

Staat van baten en lasten (* € 1.000)	<i>realisatie</i>		<i>begroting</i>		
	2017	2018	2019	2020	2021
Rijksbijdragen	15.891	15.533	15.467	15.085	14.801
Overige overheidsbijdragen	277	261	258	252	252
Overige baten	460	232	226	227	227
Totaal baten	16.628	16.026	15.951	15.564	15.280
Personeelslasten	12.613	12.871	12.885	12.529	12.324
Afschrijvingen	355	347	321	295	279
Huisvestingslasten	1.619	1.572	1.594	1.556	1.582
Overige lasten	1.157	1.060	1.024	1.046	1.008
Totaal lasten	15.744	15.850	15.824	15.426	15.193
Financiële baten en lasten	-	-	-	-	-
Totaal resultaat	884	176	127	138	87

De begroting is in december 2017 vastgesteld. Actuele ontwikkelingen geven aanleiding om te overwegen de begroting 2018 te actualiseren.

- Begin 2018 zijn actuele gemeentelijke prognoses opgeleverd door een extern bureau. Deze prognoses laten een stabiele ontwikkeling van het aantal leerlingen zien in tegenstelling tot de eerder verwachte leerlingendaling.
- Het resultaat over 2017 is flink hoger dan begroot door onverwachte bijstellingen van de bekostiging en niet bestede middelen. Naar aanleiding van dit hoge exploitatieresultaat wordt een plan ontwikkeld om deze overtollige middelen te besteden aan een kwaliteitsimpuls op de scholen, bijvoorbeeld door een grote investering in chromebooks.
- Vanaf januari 2018 is extra formatie toegekend aan de scholen in verband met groei en nieuwkomers. Dit resulteert in hogere loonkosten, welke niet volledig worden gedekt uit de te verwachten groeimiddelen. De meerkosten worden bekostigd uit de bestemmingsreserve personele fricties.
- Daarnaast wordt de inzet van de gelden Prestatiebox heroverwogen om deze middelen zo goed mogelijk in te zetten.
- Begin februari 2018 het landelijk werkdrukakkoord gesloten waarbij scholen vanaf schooljaar 2018-2019 extra middelen krijgen ter verlichting van de werkdruk.
- Medio 2018 wordt de vaststelling van de nieuwe CAO verwacht, waarbij oa. een stijging van de loonkosten verwacht wordt.

Zodra meer duidelijkheid is zal een bijgestelde begroting worden opgesteld voor 2018. In het najaar van 2018 wordt vervolgens de meerjarenbegroting 2019-2022 opgesteld.

Geprognosticeerd verloop bestemmingsreserves

In de vastgestelde begroting is een geprognosticeerd verloopoverzicht van de bestemmingsreserves opgenomen. De actuele ontwikkelingen zoals hierboven beschreven houden direct verband met de ontwikkeling van de bestemmingsreserves. De ontwikkeling van de bestemmingsreserves wordt hieronder puntsgewijs beschreven, rekening houdend met de actuele ontwikkelingen.

Reserve Tweemaster

Deze reserve kent een jaarlijkse vrijval ter grootte van de afschrijvingslasten die verband houden met de investeringen voor de aanschaf van meubilair. De bestemmingsreserve neemt jaarlijks met circa € 5.500 af en zal rond het jaar 2030 nihil zijn.

Reserve Achtbaan

Uit deze reserve is ruim € 24.000 besteed aan investeringen in leermiddelen. De jaarlijkse afschrijvingslasten bedragen circa € 2.700 in 2018 en 2019. In de jaren daarna zijn de meeste leermiddelen afgeschreven. Er resteert dan nog een reserve van € 26.000. Dit is dan nog vrij te besteden aan de vervanging van leermiddelen.

Reserve personele fricties

Deze reserve is ultimo 2017 goed op peil. Een deel van deze reserve is vanaf januari 2018 direct ingezet voor het splitsen van groepen om instroom van leerlingen goed op te vangen. Onder deze reserve zijn ook de middelen voor nieuwkomers opgenomen. Ook deze gelden worden vanaf 2018 ingezet. Het streven is om de reserve personele fricties voldoende in stand te kunnen houden vanuit te ontvangen groeigelden om aan frictieverzoeken te kunnen blijven voldoen.

Reserve wenkend perspectief

Ultimo 2017 resteert nog een bedrag van € 27.829. Deze reserve is beschikbaar voor nieuwe afspraken binnen deze regeling.

Reserve Prestatiebox

Ultimo 2017 bedraagt de reserve Prestatiebox ruim € 234.000. De afgelopen jaren was sprake van een ophoop in de beschikbare middelen per leerling, tot een bedrag van € 180 per leerling voor het schooljaar 2018-2019. Het beleid over de inzet van de middelen uit de Prestatiebox wordt heroverwogen om onderbesteding van deze middelen te voorkomen.

Reserve nulmeting

Deze reserve neemt jaarlijks af met de afschrijvingslasten die met deze reserve verband houden. De dekking dekt de afschrijvingslasten van de in 2007 geherwaardeerde activa. Deze reserve is ultimo 2022 vrijwel nihil.

Reserve Klaverweide

Deze reserve wordt aangewend voor de vervanging van investeringen die ten tijde van de nieuwbouw gesponsord zijn. De verwachting is dat deze reserve niet voor het jaar 2022 zal worden aangewend.

Reserve SWV zware zorg

Deze nieuwe bestemmingsreserve bedraagt ultimo 2017 € 120.511. Niet-bestede middelen worden aan deze reserve toegevoegd. Begin 2017 is het beleid rondom deze gelden vastgesteld en scholen zetten de gelden steeds beter in. De verwachting is dat deze reserve de komende jaren daalt naar nihil.

Reserve functiemix

In 2018 wordt beleid ontwikkeld om het percentage LB-functies binnen de stichting verder te verhogen. Het streven is dan ook om deze reserve niet verder te laten groeien en geheel voor dit doel aan te wenden.

Ontwikkeling leerlingaantallen 2017 t/m 2020

Onze stichting zet zich in voor de belangen van leerlingen in de basisschoolleeftijd en voor het belang van het openbaar onderwijs. Voor de voortgang van de organisatie is het belangrijk dat voldoende ouders hun vertrouwen in de scholen uitspreken door hun kinderen aan ons toe te vertrouwen. Stabiliteit of groei van het aantal leerlingen is de enige manier om de bekostiging door het ministerie op het noodzakelijke peil te houden.

De prognoses zijn gebaseerd op de opgaven van de schooldirecties die tot stand zijn gekomen uit de gemeentelijke prognoses in combinatie met actuele ontwikkelingen.

In onderstaand overzicht zijn de geactualiseerde leerlingprognoses per 1 maart 2018 opgenomen, waarbij onderaan het overzicht de leerlingprognoses zijn vermeld zoals in de meerjarenbegroting 2018-2021 opgenomen.

	1-10-2017	Leerlingaantallen		
	realisatie	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020
		prognose		
Het Bolwerk	241	236	240	244
De Tweemaster	372	360	358	354
De Dubbelburg	323	327	332	345
De Witte School	324	329	323	315
Daltonschool Klaverweide	354	384	406	416
De Regenboog	339	352	358	361
Daltonschool Hillegom	152	155	160	160
De Krulder	97	93	93	93
De Jutter	131	130	130	130
De Achtbaan	592	598	594	591
De Verrekijker	147	120	120	120
	3.072	3.084	3.114	3.129
MJB 2018-2021	3.067	3.012	2.947	2.891

Uit de geactualiseerde leerlingprognoses blijkt dat het leerlingaantal naar verwachting de komende jaren stabiel blijft en zelfs licht groeit, in tegenstelling tot de eerdere leerlingprognoses. In verschillende gemeenten vindt de komende jaren nieuwbouw plaats waardoor de totale basispopulatie voor het primair onderwijs op regionaal niveau stabiel blijft.

Het marktaandeel van het openbare onderwijs in deze regio is op 1 oktober 2017 gestegen van 18,6% naar 19,2%.

Ontwikkeling werkgelegenheid

Het bestuursformatieplan 2018-2022 is in april 2018 vastgesteld. Op basis van de huidige stand van zaken kan de werkgelegenheidsgarantie voor het vaste personeel voor deze periode worden afgegeven. Bij gelijkblijvende formatiebehoefte en een gemiddeld natuurlijk verloop van ongeveer

2% per jaar, verwachten we jaarlijks te maken te krijgen met vacatureruimte. Door de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, waarbij voor de komende jaren een fors lerarentekort dreigt, zal het nog een uitdaging worden om over voldoende gekwalificeerd personeel te blijven beschikken. Het beleid zal dus meer gericht gaan worden op het binden van het zittende personeel en het werven van nieuwe leerkrachten voor de toekomst.

Werking intern beheersings- en controlesysteem

Stichting OBODB beschikt over een planning & control systeem waarin jaarlijks (in november) de begroting voor de komende 4 jaar wordt geactualiseerd. Vanaf het jaar 2017 heeft de Raad van Toezicht een auditcommissie ingesteld. De auditcommissie bespreekt in detail de financiële rapportages zoals begroting en jaarrekening met de controller van de stichting en rapporteert hierover aan de overige leden van de Raad van Toezicht.

Twee keer per jaar is er overleg met het Gemeentelijk Toezichtsorgaan waarin de begroting en de jaarrekening worden goedgekeurd.

Zowel de begroting als de managementrapportage bevatten de exploitatiebegroting, de investeringsbegroting en geprognosticeerde financiële ratio's zoals liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen. De begroting komt tot stand in nauwe samenwerking tussen de controller, de schooldirecties en het stafbureau. Deze is gebaseerd op actuele ramingen van de voor de bekostiging relevante indicatoren (zoals leerlingaantallen). De begroting geeft de financiële vertaling van de door de bestuurder gemaakte beleidskeuzes.

In de meerjarenbegroting is ook een gedetailleerde analyse gemaakt van de geprognosticeerde vermogensopbouw over de begrotingsperiode. Hierbij wordt geanalyseerd in hoeverre het beschikbare vermogen moet worden besteed aan de financiering van vaste activa en voorzieningen, oftewel de bedrijfsvoering (transactiefunctie) en gereserveerd moet blijven voor niet-beheersbare en onvoorzienbare risico's (bufferfunctie). Het verschil tussen het vermogen en de genoemde functies is de beschikbare financiële ruimte. Uit deze analyse blijkt dat de financiële ruimte over de begrotingsperiode 2018-2021 voldoende is.

De basis van de organisatie, in termen van de planning en control cyclus, grip op de interne (administratieve) processen, het actualiseren van beleidsdocumenten en het daarbij behorende professionele handelen is op orde.

Stichting OBODB beschikt over een governance structuur waarbinnen de belangrijkste onderwerpen op het gebied van onderwijs, personeel, huisvesting en financiën worden besproken met alle schooldirecteuren, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, de Raad van Toezicht en het Gemeentelijk Toezichtsorgaan. Elke afzonderlijke schoolleiding legt daarnaast ook verantwoording af aan de school eigen medezeggenschapsraad. De vergaderplanning met deze geledingen is geborgd in de planning- & controlcyclus.

Rapportage toezichthoudend orgaan

De Raad van Toezicht (RvT) van de Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek (Stichting OBODB) houdt onafhankelijk toezicht op de stichting en haar directeur-bestuurder.

Tot de taken van de RvT behoren o.a.:

- Werkgeverschap richting de directeur-bestuurder;
- Overleg met de directeur-bestuurder over de algemene gang van zaken binnen de Stichting OBODB;
- Goedkeuring van de begroting en de jaarrekening van de Stichting OBODB;
- Goedkeuring strategische beleidsplannen van de Stichting OBODB;
- Goedkeuring van een statutenwijziging van de Stichting OBODB;
- Overleg met de Gemeenschappelijke Medezeggenschap Raad (GMR), de schoolleiders, de staf en het GTO.

De RvT heeft een drietal vaste commissies: de auditcommissie, de remuneratiecommissie en de commissie onderwijskwaliteit.

De samenstelling van de RvT in 2017 wordt in de onderstaande tabel weergegeven.

Voorletters en achternaam	Functie, deelname commissies	Neven-functies	Datum benoeming	Aanvang functie (zittingstermijn)	Datum aftreden
Dhr. R. Grillis	Voorzitter; remuneratiecommissie en commissie onderwijskwaliteit	geen	08-2-2011	08-02-2011 (2)	31-12-18 (definitief)
Dhr. mr. A.J. Bakker	Vicevoorzitter / secretaris; remuneratiecommissie	geen	08-02-2011	08-02-2011 (2)	31-12-18 (definitief)
Mevr. dr. E.C. Siermans-Bergijk	Lid; commissie onderwijskwaliteit	geen	08-02-2011	08-02-2011 (2)	31-12-17 (definitief)
Mevr. drs. W. van Ingen	Lid; voorzitter auditcommissie	geen	16-12-2015	01-01-2016 (1)	31-12-19 (herbenoembaar)
Dhr. drs. T. Verplancke	Lid; auditcommissie	geen	16-12-2015	01-01-2016 (1)	31-12-19 (herbenoembaar)

Leden van de RvT worden benoemd voor een termijn van 4 jaar. Een herbenoeming voor een termijn van 4 jaar behoort tot de mogelijkheden. Er zijn maximaal 2 zittingstermijnen.

Voor een verantwoording van de beloning van de directeur-bestuurder en de RvT wordt verwezen naar hoofdstuk 24 van het jaarverslag.

Werkzaamheden van de Raad van Toezicht

De RvT heeft in het verslagjaar vijf reguliere vergaderingen met de directeur-bestuurder gehouden. Deze bijeenkomsten werden voorafgegaan door besloten vergaderingen van de RvT. De voorzitter en de directeur-bestuurder hielden voor elke reguliere vergadering van de RvT een vooroverleg. Tijdens iedere reguliere vergadering heeft de RvT zowel de actuele ontwikkelingen binnen de Stichting, als externe ontwikkelingen besproken. De RvT heeft zich uitvoerig laten informeren over de oordelen van de onderwijsinspectie, huisvestingszaken, personele aangelegenheden, ontwikkelingen in de regio en andere zaken die van belang zijn voor het aanbieden kwalitatief hoogwaardig openbaar onderwijs.

In de vergadering van 22 november 2017 heeft de RvT de meerjarenbegroting 2018-2021 goedgekeurd.

De RvT heeft in het verslagjaar in juni en december vergaderd met het gemeentelijk toezichtsorgaan (GTO). Het GTO heeft op 21 juni 2016 het jaarverslag en de jaarrekening over 2016 goedgekeurd en op 8 december 2016 is de meerjarenbegroting 2018 – 2021 goedgekeurd.

De RvT blijft op de hoogte van de ontwikkelingen binnen de Stichting door overleg met diverse geledingen. Tijdens het verslagjaar is tweemaal gesproken met de GMR. Daarnaast is er gesproken met de schooldirecteuren en het stafbureau van de Stichting. Bij deze besprekingen is de bestuurder niet aanwezig geweest.

De Stichting heeft meegedraaid in een pilot van de onderwijsinspectie, waarbij het uitgangspunt is dat de gehele Stichting elke vier jaar gecontroleerd wordt, zolang de schoolresultaten dit toelaten. In het kader hiervan heeft de RvT een overleg gehad met de onderwijsinspectie over de vernieuwing van het externe toezicht en de rol van de RvT hierin. De uitkomsten van dit onderzoek waren zeer positief voor bestuur en scholen en het gesprek heeft een bijdrage geleverd aan het nog duidelijker afbakenen van de rol van de RvT.

Tot slot heeft de RvT een brainstormsessie gehouden over haar eigen functioneren en afspraken gemaakt over de manier waarop zij invulling zal geven aan zelfevaluatie in de toekomst.

De auditcommissie

De RvT heeft tijdens de vergadering van 24 januari 2017 het reglement van de auditcommissie vastgesteld. Vanaf 2017 zijn twee van de leden van de RvT lid van de auditcommissie. De auditcommissie bespreekt in detail de financiële rapportages (jaarrekening, begroting, etc.) met de controller van de stichting en rapporteert hierover aan de andere leden van de RvT tijdens de reguliere vergaderingen. In 2017 is tevens het Treasury Statuut geactualiseerd en vastgesteld door de RvT tijdens de vergadering van 30 mei 2017.

De auditcommissie heeft de bevindingen van de accountant met betrekking tot de jaarrekening 2016 apart met hem besproken.

Werkgeverschap

De voorzitter en vicevoorzitter/secretaris hebben m.b.t. het functioneren van de bestuurder gesprekken gevoerd met de GMR, het directeurenberaad en het bestuursbureau. De bevindingen worden aan de bestuurder teruggekoppeld. Uiteindelijk zullen deze gesprekken en andere bevindingen worden besproken in een functioneringsgesprek voor het einde van het schooljaar 2017-2018.

Onderwijskwaliteit

De RvT krijgt twee keer per jaar een toelichting op de toetsresultaten van de verschillende scholen om zo een vinger aan de pols te houden met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. Ook neemt zij kennis van eventuele onderzoeken door de onderwijsinspectie. De commissie onderwijskwaliteit is dieper op deze materie ingegaan in een apart overleg met de belangrijkste betrokkene binnen de stichting.

Na kennisneming van het accountantsverslag en een toelichting van de auditcommissie heeft de RvT, in haar vergadering van 29 mei 2018 het jaarverslag, inclusief de jaarrekening over 2017 goedgekeurd. De jaarrekening is realistisch en adequaat. De schoolexpluaties zijn op orde. De RvT is tevreden over het feit dat het bestuur er andermaal in is geslaagd de Stichting OBODB financieel gezond te houden.

Voor meer informatie en diverse documenten van de RvT, waaronder het reglement van de RvT, kunt u kijken op onze webpagina <https://www.obodb.nl/organisatie/raad-van-toezicht-1>.

De RvT dankt iedereen binnen de Stichting en ook het GTO voor de geleverde inspanningen en de bereikte resultaten over het verslagjaar 2017.

Noordwijk, 29 mei 2018

Namens de Raad van Toezicht van de Stichting OBODB,

R. Grillis, voorzitter

Belangrijkste risico's en onzekerheden

In de meerjarenbegroting zijn de thans bekende risico's voor zover mogelijk verwerkt. Dit is alleen mogelijk als het zeer waarschijnlijk is dat dit risico zich voordoet en wanneer de financiële gevolgen op een betrouwbare manier kunnen worden gekwantificeerd. Uiteraard zijn er ook risico's die zich wel kunnen voordoen, maar die niet aan deze voorwaarden voldoen. Iedere onderneming, en dus ook een schoolbestuur, loopt deze risico's.

In het onderwijs hebben deze risico's te maken met leiderschap en management (kwaliteit, beleid, financiën), personeel (samenstelling en tevredenheid), leerlingen (aantal en tevredenheid), opbrengsten (eind- en tussenresultaten), tevredenheid van ouders en andere belanghebbenden en de kwaliteit van het onderwijsleerproces.

Uit de analyse van de financiële positie blijkt dat Stichting OBODB over voldoende vermogen en liquide middelen beschikt om de financiële gevolgen van deze risico's het hoofd te bieden. Het buffervermogen en de solvabiliteits- en liquiditeitspositie zijn voldoende.

Naast deze algemene risico's is ook een aantal specifieke risico's te noemen die, wanneer zij zich voordoen, mogelijk grote financiële consequenties kunnen hebben. De belangrijkste hiervan zijn:

Regionale ontwikkelingen

Door het economisch gunstiger tij waarin we verkeren, zien we dat gemeenten zijn begonnen (uitgestelde) nieuwbouwprojecten te realiseren, waardoor de krimp van het aantal leerlingen op regionaal niveau tot stilstand lijkt te zijn gekomen.

In 2017 hebben alle gemeenten door het bureau Pronexus hun leerlingprognoses laten actualiseren. Hieruit blijkt dat de vergrijzing en de ontgroening de komende jaren worden gecompenseerd door een toename van het aantal huishoudens in nieuwbouwprojecten. Hierdoor blijft de totale basispopulatie voor het primair onderwijs op regionaal niveau min of meer stabiel rond de 15.000 leerlingen, met de neiging om de komende jaren licht te gaan stijgen. Met ons deelnamepercentage van bijna 20% betekent dit dat wij voor de komende jaren uit kunnen gaan van stabilisatie rond de 3.000 leerlingen, met mogelijk een lichte groei. Tussen de verschillende gemeenten, maar ook tussen de verschillende scholen zijn wel fluctuaties te zien, maar op stichtingsniveau houden we op basis van de recente ontwikkelingen rekening met een stabilisatie.

CAO-ontwikkelingen

Het afgelopen jaar 2017 heeft in belangrijke mate in het teken gestaan van landelijke acties van het PO-front, een samenwerkingsverband van werkgevers en werknemers in het onderwijs, voor verlaging van de werkdruk en verhoging van de salarissen. Deze acties hebben in het regeerakkoord van het nieuwe kabinet geleid tot een toezegging van 270 miljoen voor salarisverhoging, een bedrag van 430 miljoen voor de verlaging van de werkdruk en 20 miljoen voor de verruiming van de kleine scholentoeslag.

Over de besteding van de 270 miljoen voor salarisverhoging moeten werknemers en werkgevers in een nieuwe CAO eruit zien te komen hoe dit vorm gegeven zal worden. De onderhandelingen daarover hebben tot op heden nog geen concrete zaken opgeleverd. De onderhandelingspartners hopen nog vóór de zomervakantie een nieuwe CAO af te kunnen sluiten. De salarisontwikkeling is nog een onzekere factor. Van belang is goed te volgen in welke mate de salarisverhoging in de rijksvergoeding aan de besturen wordt gecompenseerd.

Over de verlaging van de werkdruk hebben de minister en het PO-front op 9 februari 2018 een werkdrukakkoord gesloten. Het akkoord komt er op neer, dat scholen over de schooljaren 2018-2019 tot en met 2020-2021 een bedrag van € 155,55 per leerling ontvangen voor werkdrukverlagende maatregelen. Vanaf het schooljaar 2021-2022 zal dit bedrag oplopen tot € 285 per leerling. Op schoolniveau moet de directeur daar met instemming van de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad binnen bepaalde kaders invulling aan geven. Op stichtingsniveau gaat het de eerste drie schooljaren om een bedrag van ongeveer € 475.000 oplopend naar een bedrag van ongeveer € 890.000 in 2021-2022.

Ten tijde van het schrijven van het jaarverslag 2017 zijn de schoolteams nog met elkaar in gesprek gegaan over de inzet van deze middelen. Daarbij is het aannemelijk dat een groot deel ingezet zal worden voor de aanstelling van extra personeel. Het geld mag echter ook besteed worden voor materiële kosten. Bij de invulling is van belang alert te zijn op het aangaan van nieuwe verplichtingen die consequenties hebben voor de langere termijn.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Door de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, waarbij voor de komende jaren een fors lerarentekort dreigt, zal het nog een uitdaging worden om over voldoende gekwalificeerd personeel te blijven beschikken. Het beleid zal dus meer gericht gaan worden op het binden van het zittende personeel en het werven van nieuwe leerkrachten voor de toekomst.

De continuïteit van het onderwijs staat door het dreigende lerarentekort onder druk. De komende periode zullen we met elkaar creatief moeten nadenken over alternatieve scenario's, zoals unit-onderwijs.

Participatiewet en banenafpraak

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Doel is een beter perspectief op een reguliere baan voor mensen met een arbeidsbeperking en zoveel mogelijk mensen die meedoen in de samenleving. Op basis van deze wet is een banenafpraak gemaakt voor de sector onderwijs, die erop neerkomt dat wij in 2023 voor 3,4% van onze totale betrekkingssomvang extra banen moeten hebben gecreëerd voor de doelgroep. Dat komt ongeveer neer op 6 arbeidsplaatsen van 25,5 uur in 2023, geleidelijk met 0,34 % per jaar op te bouwen in de voorliggende 10 jaar.

Wanneer we als bestuur niet aan ons deel van de banenafpraak voldoen, krijgen wij per niet vervulde arbeidsplaats van 25,5 uur een heffing opgelegd van € 5.000,- per jaar. Vanaf 1 januari 2018 geldt de zogenaamde quotumheffing, die erop neerkomt dat je een heffing betaalt over het niet gerealiseerde deel van de banenafpraak. Voor 1 januari 2018 is het quotum bepaald op 1,93% van het aantal verlonde uren op 1 januari 2018. Werkgevers die op die datum niet aan het quotumpercentage voldoen, worden daar in 2019 over geïnformeerd, maar er wordt nog geen heffing opgelegd.

Vanaf 2020 wordt vervolgens de heffing van € 5.000,- per arbeidsplaats van 25,5 uur in rekening gebracht over het niet gerealiseerde deel van het quotum op 1 januari 2019. Op dit moment hebben we binnen de stichting twee arbeidsplaatsen in het kader van de banenafpraak gerealiseerd. De komende jaren zullen we dit dus nog moeten uitbreiden om aan ons deel van de banenafpraak te voldoen. Wanneer ons dat niet lukt, kunnen we een heffing van om en nabij de € 20.000 tegemoet zien. Om aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid te voldoen en om een heffing te voorkomen zullen we alert moeten blijven op het creëren van deze arbeidsplaatsen waar mogelijk. We zullen dit zeker meenemen als kans bij de inzet van de middelen voor werkdrukverlichting.

Herziening gewichtenregeling

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid wordt al langere tijd gewerkt met de zogenaamde leerlingenweging. Hierbij wordt aan kinderen van laagopgeleide ouders een gewicht toegekend. Op de weging van alle leerlingen wordt een rekenformule toegepast die ertoe leidt, dat scholen met veel kinderen met een hoger leerlinggewicht extra worden bekostigd in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid.

Al enige tijd staat het systeem van leerlingenweging ter discussie. Onder het vorige kabinet is wel een alternatieve berekeningswijze uitgewerkt, maar deze is niet doorgevoerd. Momenteel is er nog onduidelijkheid over tijdstip en wijze van herziening van deze regeling.

De herziening van de regeling kan tot flinke herverdeel-effecten tussen besturen leiden. We hebben op dit moment geen zicht op de mogelijke consequenties voor onze organisatie. In de continuïteitsparagraaf is nog uitgegaan van ongewijzigd beleid.

Jaarrekening 2017

14. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs (RJ 660).

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen vervaardigings- of verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen en ontvangen investeringsbijdragen (netto-methode). Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op economische levensduur waarbij de afschrijving start in de maand van aanschaf. De afschrijving loopt door tot de restwaarde 0 is. Activering vindt plaats voor investeringen vanaf € 500 met een economische levensduur van meer dan 1 jaar.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

- ICT:
 - Bekabeling 10 jaar
 - Digiborden 10 jaar
 - Beamers 5 jaar
 - Hardware: 5 jaar
 - Overige: 5 jaar
- Meubilair 18 jaar
- OLP 9 jaar
- OLP-licenties 4 jaar
- Inventaris en apparatuur 5-10 jaar
- Verbouwingen /installaties 10 -30 jaar
- Gebouwen en terreinen nieuwbouw 40 jaar

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde op balansdatum.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking van de Stichting.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Voorziening onderhoud

De voorziening wordt opgenomen tegen de nominale waarde en dient ter egalisatie van de jaarlijkse onderhoudskosten. Met ingang van 1 januari 2015 is ook het buitenonderhoud in de voorziening opgenomen. De dotatie komt ten laste van de exploitatierekening. De onderhoudskosten worden ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof wordt opgenomen tegen de nominale waarde en dient ter dekking van opgebouwde rechten voor spaarverlof. De voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de opgebouwde rechten van de personen die sparen voor spaarverlof. De dotatie komt ten laste van de exploitatierekening. De onttrekkingen worden direct ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening jubileumgratificatie

De dotatie aan de voorziening jubilea geschiedt aan het eind van het jaar. De grondslag voor de hoogte van de voorziening betreft een berekening op basis van het personeel per balansdatum met het PO Raad-model. Deze is geactualiseerd in 2016 in verband met verhoging van de pensioenleeftijd van 62 naar 67 jaar. De voorziening wordt contant gemaakt met een rekenrente van 1,0%.

Voorziening professionalisering schoolleiders

In de CAO (vanaf schooljaar 2016-2017) is geregeld dat iedere schoolleider jaarlijks een budget heeft van € 3.000 voor professionalisering en dit budget mag drie jaar worden gespaard. De professionaliseringskosten worden direct ten laste van deze voorziening gebracht. De werkelijke uitgaven worden uit de voorziening onttrokken.

Waardering van resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen OCW

Onder de (rijks)bijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele en exploitatiekosten opgenomen. De (rijks)bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar.

Personele lasten

De Stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de Stichting.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Naar de stand van 31 december 2017 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 104,4% (bron: website www.abp.nl). De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financieel resultaat

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

15. Balans (na resultaatverdeling)

	31-12-2017	31-12-2016
	EUR	EUR
Activa		
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	1.669.130	1.708.511
1.3 Financiële vaste activa	116.025	95.355
Totaal vaste activa	1.785.155	1.803.866
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	1.648.606	1.572.181
1.7 Liquide middelen	2.961.847	1.745.631
Totaal vlottende activa	4.610.453	3.317.812
Totaal activa	6.395.608	5.121.678

	31-12-2017	31-12-2016
	EUR	EUR
Passiva		
2.1 Eigen Vermogen	3.058.688	2.175.144
2.4 Voorzieningen	1.483.791	1.216.450
2.6 Kortlopende schulden	1.853.129	1.730.084
Totaal passiva	6.395.608	5.121.678

16. Staat van baten en lasten

		2017	Begroting 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
Baten				
3.1	Rijksbijdragen	15.890.605	15.092.844	15.745.739
3.2	Ov. Overheidsbijdragen en subsidies	277.344	213.223	328.268
3.5	Overige baten	460.085	205.034	218.363
Totaal baten		16.628.034	15.511.101	16.292.370
Lasten				
4.1	Personeelslasten	12.612.830	12.568.683	13.022.798
4.2	Afschrijvingen	355.483	363.975	364.242
4.3	Huisvestingslasten	1.619.172	1.437.032	1.555.750
4.4	Overige lasten	1.157.007	1.014.080	1.078.330
Totaal lasten		15.744.492	15.383.770	16.021.120
Saldo baten en lasten		883.542	127.331	271.250
5	Financiële baten en lasten	2	5.000	5
Totaal resultaat		883.544	132.331	271.255

17. Kasstroomoverzicht

		2017 EUR		2016 EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering		883.542		271.250
Aanpassing voor aansluiting bedrijfsresultaat:				
Afschrijvingen		332.389		364.242
Resultaat desinvesteringen	-/-	39.228		-
Mutaties voorzieningen	+/+	<u>267.341</u>	+/+	<u>116.182</u>
<i>Totaal van aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat</i>		1.444.044		751.674
Verandering in werkkapitaal				
Vorderingen	-/-	76.425	+/+	272.907
Schulden	+/+	<u>123.045</u>	-/-	<u>187.792</u>
<i>Totaal van verandering in werkkapitaal</i>		46.620		85.115
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.490.664		836.789
Ontvangen rente			2	5
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.490.666	+/+	836.794
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-/-	316.101	-/-	324.009
Investerings in financiële vaste activa	-/-	20.670	-/-	63.105
Desinvesteringen in materiële vaste activa	+/+	62.321		-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		274.450	-/-	387.114
Toename liquide middelen		1.216.216		449.680

18. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

	1.2.1	1.2.2.1	1.2.2.2	1.2.2.3	1.2.2.4	Totaal
	Gebouwen en terreinen	Meubilair	Inventaris en apparatuur	OLP	ICT	Materiële vaste activa
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Aanschafprijs 1-1-2017	157.586	1.109.890	209.785	1.235.640	1.139.595	3.852.496
Afschrijving cumulatief 1-1-2017	99.389	541.072	139.166	661.994	702.364	2.143.985
Boekwaarde 1-1-2017	58.197	568.818	70.619	573.646	437.231	1.708.511
Investeringen 2017	39.128	45.398	58.571	88.084	84.920	316.101
Desinvesteringen 2017			38.465		23.856	62.321
Afschrijving op desinvesteringen			-19.538		-19.690	-39.228
Afschrijvingen 2017	3.841	59.510	4.753	122.754	141.531	332.389
Aanschafprijs 31-12-2017	196.714	1.155.288	229.891	1.323.724	1.200.659	4.106.276
Afschrijving cumulatief 31-12-2017	103.230	600.582	124.381	784.748	824.205	2.437.146
Boekwaarde 31-12-2017	93.484	554.706	105.510	538.976	376.454	1.669.130

De desinvesteringen zijn in verband met de verhuizing van het bestuurskantoor en Daltonschool Hillegom. De boekwaarde is in 2017 ten laste van het resultaat geboekt als afschrijvingslast. Investeringsbijdragen worden direct in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de betreffende activa (netto-methode).

Financiële vaste activa

		1-1-2017	Investerings	Desinvestering	31-12-2017
		EUR	EUR	EUR	EUR
1.3	Financiële vaste activa				
1.3.1	Borg Snappet	85.980	20.670	-	106.650
1.3.2	Borgsom huur	9.375	-		9.375
1.3	Totaal financiële vaste activa	95.355	20.670	-	116.025

Vorderingen

		31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	55.498	73.254
1.5.2	OCW	813.019	880.464
1.5.3	Overige overheden	554.185	449.177
1.5.4	Overige vorderingen	127.567	100.909
1.5.5	Overlopende activa	98.337	68.377
	Totaal vorderingen	1.648.606	1.572.181
	<i>Uitsplitsing</i>		
1.5.3.1	Gemeente Hillegom	-	267
1.5.3.2	Gemeente Katwijk	179.930	377.758
1.5.3.3	Gemeente Lisse	16.119	6.395
1.5.3.4	Gemeente Noordwijk	1.172	1.330
1.5.3.5	Gemeente Teylingen	351.647	58.917
1.5.3.6	Vorderingen inzake schades	5.317	4.510
	Totaal overige overheden	554.185	449.177

De vordering op OCW (1.5.2) betreft het saldo van de vordering uit hoofde van het betaalritmeverschil van de personele lumpsum, prestatiebox en vordering nieuwkomers/maatwerk.

De overige vorderingen onder punt 1.5 zijn grotendeels in 2018 ontvangen.

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
<i>Uitsplitsing</i>		
1.5.4.1 Vorderingen beheerstichtingen	18.363	3.511
1.5.4.2 Vervangingsfonds	38.118	72.679
1.5.4.3 Overige	71.086	24.719
<i>Overige vorderingen</i>	127.567	100.909
<i>Uitsplitsing</i>		
1.5.5.1 Vooruitbetaalde kosten	98.337	68.377
1.5.5.2 Te ontvangen interest	-	-
<i>Overlopende activa</i>	98.337	68.377

De post overlopende activa (1.5.5.1) bestaat uit vooruitbetaalde kosten 2018.

Liquide middelen

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
1.7 Liquide middelen		
1.7.2 Kasmiddelen	1.156	1.107
1.7.1 Bankrekeningen	84.755	106.036
1.7.1 Schatkistbankieren	2.875.936	1.638.488
Totaal liquide middelen	2.961.847	1.745.631

De liquide middelen staan op de balansdatum ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

	Stand 1-1-2017 EUR	Dotatie 2017 EUR	Onttrekking 2017 EUR	Stand 31-12-2017 EUR
2.1 Eigen Vermogen				
2.1.1 Algemene reserve	1.561.333	594.679	-	2.156.012
2.1.3 Reserve Tweemaster	77.380	-	5.530	71.850
2.1.3 Reserve Achtbaan	36.548	-	2.680	33.868
2.1.3 Reserve personele fricties	267.662	503.480	427.436	343.706
2.1.3 Reserve wenkend perspectief	56.229	-	28.400	27.829
2.1.3 Reserve prestatiebox	77.796	156.355	-	234.151
2.1.3 Reserve nulmeting	32.986	-	12.585	20.401
2.1.3 Reserve klaverweide	20.000	-	-	20.000
2.1.3 Reserve SWV zware zorg	45.210	75.301	-	120.511
2.1.3 Reserve functiemix	-	30.360	-	30.360
2.1.3 Bestemde reserves	613.811	765.496	476.631	902.676
Eigen Vermogen	2.175.144	1.360.175	476.631	3.058.688

	Stand 1-1-2017 EUR	Dotaties EUR	Vrijval EUR	Onttrekkingen EUR	Stand 31-12- 2017 EUR	Kort- lopend deel < 1 jaar	Lang- lopend deel > 1 jaar
2.4 Voorzieningen							
2.4.1 Groot onderhoud	887.423	314.000	-	113.331	1.088.092	206.786	881.306
2.4.2 Spaarverlof	74.473	-	-	-	74.473	11.000	63.473
2.4.3 Jubileumgratificatie	137.000	33.269	-	10.269	160.000	20.000	140.000
2.4.4 Professionalisering schoolleiders	117.554	55.000	-	11.328	161.226	50.000	111.226
Voorzieningen	1.216.450	402.269		134.928	1.483.791	287.786	1.196.005

Kortlopende schulden

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
2.6 Kortlopende schulden		
2.6.3 Crediteuren	179.609	119.180
2.6.6 Belastingen en premies sociale verzekeringen	609.429	612.848
2.6.7 Schulden ter zake van pensioenen	145.195	115.661
2.6.8 Overige kortlopende schulden	370.195	365.891
2.6.9 Overlopende passiva	548.701	516.504
Totaal kortlopende schulden	1.853.129	1.730.084
<i>Uitsplitsing</i>		
2.6.6 Loonheffing	489.046	486.623
2.6.6 Premies sociale verzekeringen	120.383	126.225
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>	609.429	612.848
2.6.8 Netto lonen	6.470	-
2.6.8 Overige	363.725	365.891
<i>Overige kortlopende schulden</i>	370.195	365.891
2.6.9 Vooruit ontvangen subsidies	68.467	23.835
2.6.9 Vakantiegeld	395.876	409.024
2.6.9 Onderwijskundige vernieuwing	-	6.698
2.6.9 Accountants- en administratiekosten	10.587	8.470
2.6.9 Lerarenbeurs	43.140	6.615
2.6.9 1e inrichting	12.583	5.933
2.6.9 Overige	18.048	55.929
<i>Overlopende passiva</i>	548.701	516.504

19. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

	Periode	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1-5 jaar	Bedrag > 5 jaar	Totaal
Huurcontract Bonnikeplein	1-1-2017 tm 31-12-2026	€ 37.500	€ 150.000	€ 112.500	€ 300.000
Energie	1-1-2018 tm 1-1-2021	€ 59.775	€ 119.550	-	€ 179.325
Multifunctionals	1-1-2015 tm 31-5-2018	€ 20.039	nvt	nvt	€ 20.039
Multifunctionals	1-6-2018 tm 31-5-2023	€ 9.949	€ 68.222	€ 7.106	€ 85.277

Duurzame inzetbaarheid

Met medewerkers wordt op schoolniveau de besteding van de duurzame inzetbaarheidsuren besproken conform art. 8A.3 CAO PO. Medewerkers die de leeftijd van 57 bereiken ontvangen een brief over het bijzonder budget voor oudere werknemers conform art. 8A.7 CAO PO. Medewerkers die hun duurzame inzetbaarheidsuren willen sparen, geven dit aan op een speciaal formulier. Ultimo 2017 is de hoeveelheid werknemers en het aantal uren waarvoor gespaard wordt van geringe omvang. Om deze reden wordt geen voorziening gevormd.

Vordering gemeente Katwijk

De gemeente Katwijk heeft bij Stichting OBODB een claim neergelegd van € 89.709 inzake gemiste opbrengsten in verband met een dispuut over een terugkoopregeling van de tijdelijke lokalen van OBS de Dubbelburg aan de Torenvlietslaan door de leverancier. Stichting OBODB heeft hierop een andere zienswijze en is met de gemeente in overleg om tot een oplossing te komen. De gemeente Katwijk heeft de incasso van deze claim vanwege de gevoerde gesprekken stilgelegd.

Voorwaardelijke verplichtingen

Er zijn geen voorwaardelijke verplichtingen.

20. Toelichting op de staat van baten en lasten

Rijksbijdragen

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	14.646.554	14.063.983	14.362.824
3.1.2 Overige subsidies OCW	766.858	574.118	942.547
3.1.5 Ontvangen doorbetalingen swv	477.193	454.743	440.368
Totaal rijksbijdragen	15.890.605	15.092.844	15.745.739

De rijksbijdrage OCW (3.1.1) betreft de reguliere personele en materiële exploitatievergoedingen, personeel en arbeidsmarktbeleid en groeiregeling.

De post overige subsidies OCW (3.1.2) betreft de subsidie in het kader van de prestatie box, asielzoekers en 1^e opvang nieuwkomers, samenvoeging, Maatwerk en lerarenbeurs.

Overige overheidsbijdragen

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
3.2.1 Personele vergoeding gemeente	110.082	107.523	95.059
3.2.2 Huisvestingsvergoeding gemeente	162.088	105.700	229.209
3.2.3 Overige vergoedingen gemeente	5.174	-	4.000
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies	277.344	213.223	328.268

De post gemeentelijke personele bijdragen en subsidies (3.2.1) betreft de subsidie voor vakleerkrachten gym en onderwijsbegeleiding.

Overige baten

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
3.5 Overige baten			
3.5.1 Verhuur/medegebruik	98.203	71.406	85.813
3.5.2 Detachering personeel	141.435	-	3.441
3.5.3 Ouderbijdragen	103.759	83.628	77.239
3.5.4 Overige	116.688	50.000	51.870
Totaal overige baten	460.085	205.034	218.363

Lasten

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen	12.602.355	11.755.357	12.556.030
4.1.2 Overige personeelslasten	647.532	813.326	1.134.991
4.1.3 Af: uitkeringen	637.057	-	668.223
Totaal personeelslasten	12.612.830	12.568.683	13.022.798
<i>Uitsplitsing</i>			
4.1.1.1 Bruto lonen en salarissen	9.291.917		9.310.518
4.1.1.2 Premie vervangingsfonds	401.995		517.178
4.1.1.3 Premie participatiefonds	333.420		293.881
4.1.1.4 Sociale lasten	1.334.465		1.330.038
4.1.1.5 Pensioenpremies	1.240.558		1.104.415
<i>Lonen en salarissen</i>	12.602.355	11.755.337	12.556.030
4.1.2.1 Dot. Pers. Voorzieningen	33.269	-	35.778
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	31.346	-	549.585
4.1.2.3 Schoolbegeleidingsdienst	88.588	122.000	68.404
4.1.2.4 Personele inhuur overig	162.994	278.941	164.856
4.1.2.5 Bedrijfsgezondheidszorg	74.402	117.200	76.184
4.1.2.6 Scholingskosten	178.520	209.535	170.479
4.1.2.7 Overig	78.413	85.650	69.705
<i>Overige personeelslasten</i>	647.532	813.326	1.134.991

Gemiddeld aantal FTE

200

200

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
4.2 Afschrijvingen			
4.2.1 Schoolmeubilair	59.510	61.525	59.358
4.2.2 Inventaris en apparatuur	23.680	20.960	34.784
4.2.3 Onderwijsleerpakket	122.754	126.462	121.725
4.2.4 ICT	145.698	151.852	145.356
4.2.5 Verbouwingen	3.841	3.176	3.019
Totaal afschrijvingen	355.483	363.975	364.242

In de afschrijvingskosten is het boekverlies van de desinvesteringen verwerkt. De desinvesteringen zijn gecrediteerd voor een aanschafwaarde van € 62.321, de cumulatieve afschrijvingen waren op het moment van desinvestering € 39.228 zodat er per saldo € 23.093 is opgenomen als boekverlies in de afschrijvingen 2017.

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.1 Huur	225.524	163.282	281.112
4.3.2 Dotatie groot onderhoud	314.000	314.000	250.000
4.3.3 Klein en jaarlijks onderhoud	101.502	39.000	58.795
4.3.4 Energie en water	219.384	245.500	230.635
4.3.5 Schoonmaakkosten	388.770	391.800	400.438
4.3.6 Heffingen	18.345	14.950	19.294
4.3.7 Bewaking/beveiliging	35.742	35.500	41.576
4.3.8 Bijdrage beheerstichtingen	258.082	222.000	227.402
4.3.9 Overige	57.823	11.000	46.498
Totaal huisvestingslasten	1.619.172	1.437.032	1.555.750

De huur van de Verrekijker wordt vergoed door de Gemeente. De baten zijn opgenomen onder huisvestingsvergoeding gemeente (3.2.2).

	2017	Begroting 2017	2016
	EUR	EUR	EUR
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	417.283	359.930	342.951
4.4.2 Inventaris en apparatuur	166.211	164.400	166.939
4.4.3 Leer- en hulpmiddelen	392.561	344.150	395.474
4.4.4 Overige schoolgebonden kosten	180.952	145.600	172.966
Totaal overige lasten	1.157.007	1.014.080	1.078.330

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR	
<i>Uitsplitsing</i>				
4.4.1	Administratiekantoor	166.346	160.000	164.160
4.4.1	Adviseurskosten	93.605	20.000	36.011
4.4.1	Accountantskosten	16.946	12.500	15.125
4.4.1	Vergoedingen Raad van Toezicht	17.130	20.000	28.460
4.4.1	Contributies	31.679	32.150	35.305
4.4.1	Telefoonkosten	13.279	14.750	13.791
4.4.1	Verzekeringen	10.299	12.000	10.125
4.4.1	PR & marketing	22.440	10.500	13.563
4.4.1	Kantoorkosten	7.069	8.750	8.071
4.4.1	Overige lasten	38.490	69.280	18.340
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	417.283	359.930	342.951
4.4.1.1	Overige werkzaamheden	1.821	-	-
4.4.1.1	Onderzoek jaarrekening	15.124	12.500	15.125
	Accountantskosten	16.945	12.500	15.125
4.4.2	ICT kosten	26.031	28.650	33.607
4.4.2	ICT licenties	129.087	131.500	125.251
4.4.2	Klein inventaris	11.093	4.250	8.081
4.4.2	Totaal inventaris en apparatuur	166.211	164.400	166.939
4.4.3	Leermiddelen	251.360	256.000	291.831
4.4.3	Snappet licenties	39.069	-	-
4.4.3	Kopieerkosten/papier	84.260	65.400	81.888
4.4.3	Kosten testen en toetsen	17.872	22.750	21.755
4.4.3	Totaal leer- en hulpmiddelen	392.561	344.150	395.474
4.4.4	Culturele vorming	32.491	24.500	28.414
4.4.4	Schoolreizen en excursies	24.223	4.000	17.185
4.4.4	Mediatheek	10.627	11.000	9.141
4.4.4	Sportdagen	2.250	8.950	3.050
4.4.4	Kosten TSO	73.324	73.700	82.307
4.4.4	Abonnementen/tijdschriften	15.663	9.200	13.187
4.4.4	Kosten internet	22.030	14.250	15.663
4.4.4	Overige kosten	344	-	4.019
4.4.4	Totaal overige schoolgebonden kosten	180.952	145.600	172.966

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Rentebaten	2	5.000	5
Totaal Fin. Baten en lasten	2	5.000	5

21. Voorstel bestemming resultaat 2017

De jaarrekening 2017 sluit met een positief saldo van € 883.544. Voorgesteld wordt van dit resultaat te bestemmen als volgt:

Algemene reserve	€ 594.679
Reserve Tweemaster	€ -5.530
Reserve Achtbaan	€ -2.680
Reserve personele fricties	€ 76.044
Reserve wenkend perspectief	€ -28.400
Reserve prestatiebox	€ 156.355
Reserve nulmeting	€ -12.585
Reserve SWV zware zorg	€ 75.301
Reserve functiemix	€ 30.360
Totaal bestemmingsreserve	€ 288.865
Totaal resultaat	€ 883.544

22. Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich in de periode van het opmaken van de jaarrekening geen feiten voorgedaan die als "gebeurtenis na balansdatum" zijn te kwalificeren.

Verplichte toelichting

23. Model E: Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen.

24. Model F: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-VERANTWOORDING 2017 Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin en Bollenstreek

Per 1 januari 2013 is de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende schoolbestuur zijnde regelgeving: de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, het door BZK opgestelde Controleprotocol WNT en de bijbehorende Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren. Het WNT-maximum voor het onderwijs is gebaseerd op grond van een klasse indeling op basis van complexiteitspunten voor verschillende criteria.

Het bezoldigingsmaximum is voor Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin en Bollenstreek €129.000 en valt onder klasse C. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden aan afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Vermelding topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen 1 (vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking)*

Leidinggevende topfunctionarissen	P. Went	
	2017	2016
<i>Bedragen x € 1</i>		
Functiegegevens	Directeur	Directeur
Duur dienstverband	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband in 2016 (in fte)	0,9	0,9
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	€90.690	€89.438
Belastbare onkostenvergoedingen	€420	€387
Beloningen betaalbaar op termijn	€14.195	€12.131
Totaal bezoldiging	€105.305	€101.955
Toepasselijk WNT-maximum	€116.100	€115.200

Vermelding toezichthouders (lid van het hoogste toezichthoudende orgaan)

Toezichthoudende topfunctionarissen	R.Grillis		A.J. Bakker	
	2017	2016	2017	2016
<i>Bedragen x € 1</i>				
Functiegegevens	Voorzitter		Vice-voorzitter	
Bezoldiging				
Beloning	€4.500	€5.989	€3.000	€3.124
Belastbare onkostenvergoedingen	€0	€0	€0	€0
Beloningen betaalbaar op termijn	€0	€0	€0	€0
Totaal bezoldiging	€4.500	€5.989	€3.000	€3.124
Toepasselijk WNT-maximum	€19.350	€19.200	€12.900	€12.800

Toezichthoudende topfunctionarissen	T. Verplancke		W. van Ingen	
	2017	2016	2017	2016
<i>Bedragen x € 1</i>				
Functiegegevens	Lid		Lid	
Bezoldiging				
Beloning	€3.000	€3.124	€3.000	€3.124
Belastbare onkostenvergoedingen	€0	€0	€0	€0
Beloningen betaalbaar op termijn	€0	€0	€0	€0
Totaal bezoldiging	€3.000	€3.124	€3.000	€3.124
Toepasselijk WNT-maximum	€12.900	€12.800	€12.900	€12.800

Toezichthoudende topfunctionarissen	E.C. Bergijk	
	2017	2016
<i>Bedragen x € 1</i>		
Functiegegevens	Lid	
Bezoldiging		
Beloning	€3.000	€3.124
Belastbare onkostenvergoedingen	€0	€0
Beloningen betaalbaar op termijn	€0	€0
Totaal bezoldiging	€3.000	€3.124
Toepasselijk WNT-maximum	€12.900	€12.800

25. Bijlage G-1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag Toewijzing EUR	Ontvangen t/m vorig verslagjaar EUR	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar EUR	Lasten in verslagjaar	Vrijval niet besteed in verslagjaar	Saldo ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond j/n
G1	Subsidies zonder verrekeningsclausule										
Lerarenbeurs	776768-01	22LO	16-9-2016	€ 5.449	€ 5.449	€ 2.270	€ 3.179	€ 3.179		€ 0	ja
Lerarenbeurs	775931-01	09ZQ	16-9-2016	€ 5.891	€ 5.891	€ 2.455	€ 3.436	€ 3.436		€ 0	ja
Lerarenbeurs	852302-01	05YE	20-9-2017				€ 13.907	€ 5.795		€ 8.112	nee
Lerarenbeurs	852307-01	06CA	20-9-2017				€ 10.883	€ 4.534		€ 6.349	nee
Lerarenbeurs	852643-01	09DT	20-9-2017				€ 10.883	€ 4.534		€ 6.349	nee
Lerarenbeurs	853486-01	18FG	20-9-2017				€ 24.186	€ 10.078		€ 14.108	nee
Lerarenbeurs	853611-01	22JR	20-9-2017				€ 10.317	€ 4.299		€ 6.018	nee
Lerarenbeurs	853563-01	22LO	20-9-2017				€ 3.779	€ 1.575		€ 2.204	nee
Totaal				€ 11.340	€ 11.340	€ 4.725	€ 6.615	€ 73.955	€ 37.430	€ 0	€ 43.140

26. Ondertekening

Dhr. P.W.P.M. Went

Directeur-Bestuurder Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek

Noordwijk, 29 mei 2018

Gegevens over de rechtspersoon

Naam	Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek
Adres	Bonnikeplein 24
Telefoon	071-8200040
Emailadres	dieuwerke.vanderhorst@obodb.nl
Internet	www.obodb.nl
Bestuursnummer	41362
Brinnummer	
Contactpersoon	Dieuwerke van der Horst

Aan de raad van toezicht en
het college van bestuur van
Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek
Bonnikeplein 24
2201 XA NOORDWIJK

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek te Noordwijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekeningopmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 31 mei 2018

Hurlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

Was getekend

De heer C. Rabe
Registeraccountant

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.